

cramenti; quia Christus voluit per matrimonium consummatum significar indissolubilem unionem Verbi cum Ecclesia per carnem; et ideo nec Vicario suo dedit potestatem illud dissolvendi, ut tota Ecclesia tenet, ex Matth. 19 quod Deus conjunxit., cap. 7 de convers. conjug. etc.; ista autem ratio et sensus Ecclesie non currit in votis etiam religiosis.—Cetera in minoris momenti ex his facile enodari possunt. Si tamen S. Sedes Apostolica declaraverit decretalem Innoc. III cum ad monasterium, procedere in sensu composito et diviso, paratus sum sententiam istam corrigere et retractare.

§. III.

De juribus Regularium.

309. Q. I. Quæ sunt præcipua jura Prælati generalis?

R. Seqq:—1.º Jus dignitatis et præminentie, quæ comparatur patriarchali, cum Generales medios et infimos Prælatos sibi subjectos habeant.—2.º Jus potestatis private, scilicet paterne et dominice: vi cujus imperare possunt subditis, sicut pater filio et dominus servo, conformiter Instituto, irritare eorum vota, ordinare necessaria ad cultum divinum, res sibi commissas administrare, paternè corrigere etc. Et quia hæc potestas oritur ex voto obedientie, sequitur, quod subditum suum ubicumque existentem tanquam rem suam repetere et capere possit: quo sensu totus mundus dicitur esse Prælati regulari pro territorio.—3.º Jus potestatis publicæ, seu jurisdictionis pro foro externo et interno (c. 3. de privil. in 6.); quæ potestas, vel est subordinata Episcopo, sicut in Prælati non exemptis; vel ab eo independens, sicut in Prælati exemptis. Et quidem in foro interno absolvere possunt à peccatis et censuris, specialiter Sedi Apostolicæ non reservatis, omnes suos religiosos; in foro autem externo possunt inquire in vitam suorum, judicare, excessus corrigere, censuras ferre etc.—4.º Generalis potest præcepta suis imponere, et decreta temporanea facere pro tota Religione secundum limites regulæ propriæ; at perpetua statuta condere nequit, cum id reservatum sit capitulis generalibus, ut com. docet in praxi; licet in Societate Jesu decreta generalia dicantur durare, donec revocentur.—5.º Generalis potest novas provincias erigere, dividere, adunare, sicut Episcopus beneficia (c. 8. de excess. Prælat.)—6.º Potest etiam causas subditorum ad se avocare, non tamen subditum eximere à jurisdictione Prælati inferioris, ut provincialis, vel localis; nam ejusmodi exemptiones à jure communi exorbitantes facere, et subditum, omissis mediis superioribus, immediatè sibi subicere, est proprium solius Sedis Apostolicæ, quæ Episcopos à jurisdictione Archiepiscoporum, et Regulares quosdam à jurisdictione Episcoporum eximit (Can. 52. frater. 16. quæst. 1.)—Denique Generalis potest ea omnia, ad quæ jurisdictio secundum propria statuta se extendit. Sicut econtrà gravissimè obligatur ob-

servantiam regularem procurare, laxitates tollere, et ea, quæ nervum disciplinæ regularis dissolvere possunt, submovere: uti et in fine sui generalatus rationem suæ administrationis reddere capitulo generali, quo inferior est. Fusiùs ista vide in Scriptoribus regularibus.

310. Q. II. Quæ sint jura Prælati provincialis et localis?

R. Jus potestatis paterne, et dominice, et jurisdictionis: vi quarum generaliter idem possunt in sua provincia vel monasterio quod Generales in tota Religione; nisi potestates istæ à propria regula limitentur, sicut plerumque limitari solent, præsertim localibus superioribus.

311. Q. III. Quam potestatem habeant Præpositæ monialium?

R. Dominicam et maternam, in qua pares sunt cum Prælati virorum; at potestatem clavium seu jurisdictionis non habent; cum potestas ista prærequirat officium spirituale, cujus fœmina regulariter incapax est.

Id tamen Abbatissæ concedi potest, ut Clericos in beneficiis instituere, et ab eis amovere, seu latè suspendere, hoc est, simplici præcepto prohibere possit (12. c. de M. et O.)

312. Q. IV. Quid Prælati Regulares possint vi privilegiorum?

R. 1.º Absolvere possunt suos subditos ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis, exceptis casibus Bullæ Cœnæ: dispensare in votis, juramentis, jejuniis, observatione festorum, recitatione breviarii, irregularitatibus, et aliis, quæ passim referuntur à DD., et de quibus suis locis dicam, præsertim tit. de privil. juxta tamen privilegiorum tenorem.—2.º Prælati exempti liberè suam jurisdictionem exercere possunt independenter ab Episcopo, exceptis illis casibus, in quibus de jure novo subjiciuntur Ordinariis.

313. Q. V. Qui sint illi casus, in quibus Regulares exempti subjiciuntur suo Diocæsano?

Phokier enumerat 116, Barbosa 50, alii plures, vel pauciores; sed de numero non est curandum, dummodò in substantia conveniamus. Unde:

R. Casus isti præcipui sunt sequentes:

I. Sine licentia Episcopi aut proprii Parochi non possunt Clericis et laicis ministrare Extremam-unctionem et Viaticum, neque matrimonia solemnizare; aliàs præsumptores incurrunt ipso facto excommunicationem (Clem. 1. de privil.), quæ censura reservatur Sedi Apostolicæ; et Episcopo datur facultas eam publicè denuntiandi.

II. Episcopus supplet negligentiam Prælatorum in provisione beneficiorum commissam (Clem. unic. de supplend. neglig.)

III. Regulares exempti, si sunt exequutores ultimarum voluntatum, rationes suæ exequutionis reddere debent Episcopo (Clem. unic. de testam.)

IV. In causa hæresis, ubi non sunt Inquisitores, subsunt ejus judicio (c. 9. §. fin. de hæret. et Trid. sess. 5. cap. 2.)

V. Sine ipsius approbatione non possunt libros typis dare (Trident. sess. 4. in decr. de edit. libr.)

VI. Per censuras ab eo cogi possunt, ut in Ecclesiis curatis, si quas habent, Verbum divinum prædicent, sess. 5. c. 2. de reform. ubi cap. 1.

Episcopis iungitur, ut procurent lectionem S. Scripturæ in monasteriis suæ diœcesis.

VII. Extra monasterium degens, si delinquat, ab Ordinario loci visitari, puniri, et corrigi potest (*sess. 6. cap. 3. de reform.*), uti et compelli ad solutionem in causis civilibus mercedum et miserabilium personarum (*sess. 7. cap. 14. de reform.*)

VIII. Si importunas eleemosynas exigant, vel tempore indebito divina celebrent, Ordinarius contra eos procedere potest (*sess. 22. in decret. de observ. in celebrat. miss.*)

IX. Nullus regularis potest confessionis secularium audire, nisi ab Episcopo sit approbatus (*sess. 23. c. 15. de reform.*)

X. Præsumentes matrimonio assistere, vel sponso benedicere absque licentia proprii Parochi, est suspensus ipso facto, donec ab Ordinario hujus Parochi absolvatur (*ses. 24. cap. 1. de reform. matr.*), in quo loco pœna excommunicationis lata in *Clem. 1. de privil.* videtur commutata fuisse in pœnam suspensionis.

XI. Exempti ratione Ecclesiarum parochialium, vel aliarum secularium, tenentur venire ad Synodum diœcesanam (*sess. 24. cap. 2. de reform.*)

XII. Contradicente Episcopo, Regulares non debent prædicare in Ecclesiis etiam suorum Ordinum (*sess. 24. cap. 4. de reform.*)

XIII. Nullam insolitam imaginem, vel novas Reliquias in Ecclesia ponere audeant, nisi recognoscente et approbante Episcopo (*sess. 25. decret. de invoc. SS.*)

XIV. Sine licentia Diœcesani non possunt nova monasteria erigere (*sess. 25. cap. 3. de Regul.*)

XV. Recedentes à suis monasteriis sine mandato in scriptis obtento, etiam prætextu ad superiores suos accedendi, ab Ordinariis locorum, tanquam desertores sui instituti puniendi sunt; *cap. 4. ibid.*, ubi subditur de studentibus: *Illi autem, qui studiorum causa ad Universitates mittuntur, in conventibus tantùm habitent; alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.*

XVI. Episcopi jubentur procurare clausuram Sanctimonialium, ita ut septa monasterii nemini ingredi liceat sine eorum licentia, vel superioris in scriptis obtenta sub excommunicationis pœna ipso facto incurrenda (*cap. 5. ibid.*)

XVII. Monasteria exempta non habentia ordinarios regulares visitatores, vel eos sibi in certa provincia constituent, vel visitentur ab Episcopo (*cap. 8. ibid.*), uti et moniales S. Sedi subjectæ (*c. 9. ibid.*)

XVIII. Regulares, in his quæ pertinent ad curam animarum, subsunt Episcopo, nisi Prælati sit plenissimè exemptus cum clero et populo (*cap. 11. ibid.*)

XIX. Regulares, mandante Episcopo, tenentur in suis Ecclesiis censuras et interdicta ejus publicare et servare, uti etiam dies festos in diœcesi celebrari solitos aut præceptos (*cap. 12. ibid.*)

XX. Exempti omnes vocati tenentur ire ad processiones publicas,

quorum controversias de præcedentia, remota appellatione, componet Episcopus (*cap. 13. ibid.*), nisi specialiter eximantur à processibus, sicut plerique Clerici regulares: cujusmodi privilegium etiam Scholis Pii dedit Urbanus VIII.

XXI. Regularis intra claustrum degens, et extra illud notoriè delinquens, ut populo scandalo sit, instante Episcopo, à superiore severè puniendus est, certificato circa id Episcopo; secus superior officio privandus, et delinquens ab Episcopo puniendus erit (*c. 14. ibid.*)

XXII. Ad renuntiationem honorum à novitio faciendam necessaria est Episcopi, vel ejus vicarii licentia (*cap. 16. ibid.*), nisi consuetudo aliud habeat.

XXIII. Præfecta monasterii ante mensem certiore faciat Episcopum de futura professione alicujus monialis; secus, quamdiu Episcopo videbitur, ab officio suspensa sit (*cap. 17. ibid.*)

XXIV. Causæ reclamantium contra professionem deducendæ sunt coram Superiore, et Ordinario, (*cap. 19. ibid.*)

Hæc potiora sunt, ex *cit. Sess. 25. de Reg.*

XXV. Regulares sine licentia Episcopi non possunt promulgare novas in indulgentias, Ordines, Chrisma, consecrationes Ecclesiarum ab extraneo petere, nisi speciali privilegio sint muniti.—Vide Barb. de off. et potest. Ep. alleg. 405. à num. 14. Cokier de jurisd. Ord. in exempt. p. 2. q. 43, Fagnan. et alios.

§. IV.

De Regularibus apostatis, fugitivis et ejectis.

314. *Apostata est, qui à Religione recedit animo non redeundi, sive habitum religiosum deponat, sive non.—Fugitivus est, qui abiit animo vagandi, et rursùm ad Religionem redeundi. Cujusmodi etiam est ille, qui sine licentia superiorum abiit animo seu prætextu accedendi majores superiores (Trid. Sess. 25. c. 4. de regul.) Ex communi tamen DD. excusatur à fuga is, qui ex causa imminentis, injusti et notabilis gravaminis inferendi, abiit ad majorem superiorem; dummodò id protestetur saltèm coram duobus gravibus religiosis; at ob gravamen jam de præterito illatum non licet ita abire, Constit. Sixti V Cum de omnibus, et alia incip. Ad Romanum spectat.—Ejectus est, qui non spontè recedit, sed per sententiam condemnatus exire compellitur.*

315. Q. I. *Quæ sint pœnæ apostatarum et fugitivorum?*

R. 1.º Excommunicatio latæ sententiæ: quæ tamen citius non incurritur, nisi apostata vel fugitivus habitum dimittat, *c. 2. ut periculosa, Ne Clerici in 6.*; quæ Constitutio, utpote pœnalis, non debet extendi ad eos, qui habitum retinent.—2.º In apostasia, vel fuga, nec ordinari, nec in ordinibus ita susceptis ministrare possunt (*cap. fin. de apost. cap. fin. d. 50.*)

si verò hanc suspensionem violent, tuac primùm fiunt propriè irregulares. —3.º Apostata vel fugitivus non gaudet privilegiis sui Ordinis (Trid. Sess. 25. cap. 19. de regg.)—4.º Proficiscentes Romam sine licencia Generalis aut provincialis, biennio privantur voce activa et passiva ex decreto Clem. et Urb. VIII incip. S. *Congregatio Cardd.*—5.º Noctu de claustro furtivè exiens, graviter quidem peccat, et ex decr. Clem. casum reservatum (si eum superiores sibi reservarunt) incurrit; non tamen excommunicatione, nisi dimisso habitu vegetur; quæ vagatio est species fugæ, adeoque substat excommunicationi (cap. 2. ne clerici in 6.) Ceteræ pœnæ desumendæ sunt ex statutis cujusque Ordinis, et convenienter infligitur carcer, ut libertas, quæ illicitè ampliata fuit, licitè in carcere restringatur. Apostatæ nullo modo liberantur ab observantia sui instituti, ne delictum eis suffragetur; neque absolvi à confessario possunt, donec habeant serium animum redeundi.

316. Q. II. *Quid juris circa ejectionem incorrigibilium?*

R. 1.º De jure com. ille censetur incorrigibilis, qui in gravi delicto, sive ejusdem, sive diversæ speciei ter monitus et correctus se non emendat (cap. 10. de judic. cap. fin. de stat. monach.) Insuper de jure novo ad incorrigibilitatem requirebatur, ut religiosus unius anni spatio in jejuniis et pœnitentiis probaretur in carceribus ex decreto Urban. VIII incip. *Sac. Congregatio Cardd.* 1624 die 21 Septembr.; quæ probatio reducta est ad carcerem semestrem per Const. Inn. XII. incip. *Instantibus* 24 Julii 1694; ubi etiam præcipitur, ut pro causis incorrigibilium eligantur sex patres in capitulo generali, et in quavis provincia sex in capitulo provinciali; de quorum consilio et assensu tandem ejectio fieri possit; accedente approbatione Generalis.—2.º Ejectus non fit plenè sui juris, sed in conscientia tenetur se emendare, et ad Religionem redire. Ideoque tenetur ad observantiam votorum, et aliarum sui instituti regularum, quæ compatiuntur eum præsentis ejus statu. Ità hodie com. sent. Nam cap. fin. hoc tit. innovatum est per cit. Decretum Urbani VIII; ergò sicut Praelati regulares tenentur fugitivos et ejectos, etiam justè et juris ordine servato, annuatim seu dum se occasio offert; ità etiam isti tenentur ad Religionem redire. Plura de his scripsi in mea epitome judicii summarii criminali.

Justè ejectus non habet actionem petendi à Religione alimenta, ut probat Bened. XIV. lib. XIII de Synod. diac. cap. 11. num. 25, licet sit Societatis Jesu, et promotus fuerit post emissa vota simplicia ad Sacros etiam Presbiteratus ordines, ex Constitut. Benediet. XIII. *Injuncti* 14 Jun. 1728, qui tamen non redditur inhabilis, ut ejecti post admissionem ad vota solemnia, ad Ecclesiastica munia obeunda et beneficia assequenda, ex decreto Congr. Conc. 11. Febr. 1662. relato à Bened. XIV loc. cit. n. 21.

TITULUS XXXII.

DE CONVERSIONE CONJUGATORUM. *

317. *Nota* Per conversionem conjugatorum hic intelligi transitum eorum ad Religionem post matrimonium ratum, vel consummatum.

318. Q. I. *Quibus sponsis de præsentì concedatur bimestre ad deliberandum de ingressu Religionis?*

R. 1.º Illis solùm, qui cogitant, seu asserunt, se velle ingredi Religionem (cap. 7. ex publico h. t.); quòd si tempus istud à judice præfixum, ex quacumque causa protraheretur, adhuc durante matrimonio rato, liberum erit ad Religionem convolare; cum favor iste à Christo concessus sit omnibus, qui necdum matrimonium consummarunt.—2.º Matrimonium ratum non citius, nisi facta solemnì professione, dissolvitur quoad vinculum; et tunc primùm alteri parti in seculo remanenti liberum est ad alia vota transire (cap. 2. 14 h. t. Trid. Sess. 24. Can. 6.)

319. Q. II. *An, et quomodo post matrimonium consummatum liceat Religionem ingredi?*

R. 1.º Si mulier intra bimestre de Religione cogitans, per vim aut gravem metum cognita fuit, probabiliter potest, altero invito, Religionem ingredi. Ità Abb., Felin., Fagn., Reiff. et alii, contra Host. Sylv. Cov. Engl. etc.; nam jure suo per delictum alterius spoliari non potuit, per cap. 6. de eo qui cognov. Quia verò ex tali ingressu plerùmque magna incommoda sequerentur, ut desertio prolis educandæ et desolatio mariti, qui sine spe alterius conjugii manere deberet in seculo, cum per professionem uxoris tale matrimonium, utpote consummatum, non dissolveretur; ideo præstaret abstinere ab ingressu Religionis. — Nec obstat cap. 13 h. t. can. 13. si quis 15. quæst. 1 et similia jura; nam procedunt in casu, quo matrimonium sine vi, et injuria alteri illata consummatum fuit.

2.º Jure consummato matrimonio, extra casum divortii perpetui, non licet Religionem ingredi, absque spontaneo consensu alterius partis (c. 17. hoc tit.) Nam jure suo nemo invitus est spoliandus; secus conjux relictus alterum ex Religionem revocare potest, isque tenetur redire: nam talis professio est invalida, licet ex speciali interpretatione juris valeat in vim voti simplicis continentiæ (c. 3. 12. hoc tit.); nisi forsitan protestatus fuisset, nolle se obligari voto continentiæ aliter, quàm dependentem à valore professionis. Unde revocatus debitum reddere debet; non tamen exigere, vel mortua uxore aliam ducere poterit (cit. c. 3. h. t.)

3.º Si uterque conjux, mutua licentia non obtenta, professus est Reli-

*—Agitur de hac materia 27. quæst. 1. et 2, præsertim à Can. 19. et 33. quæst. 3.—Nov. 123. cap. 40; quæ tamen in eo, quod docet matrimonium consummatum per Religionem dissolvi, correctæ est à jure Can. cit. cap. 19.